

ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน The social and cultural reflections in the mixed Thai music literature.

Received: January 31,2022

Revised: May 6,2022

Accepted: June 23,2022

ชนกานต์ วรรณปะโค¹ สุดารัตน์ จันทเลิง²

และกาญจนา คำผา³

Chanakan Wannapakho¹ Sudarat Chantaloeng²

and Kanchana Khampha³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยขอบเขตการศึกษานี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลเพลงจากเว็บไซต์ยูทูบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561-2564 ซึ่งเป็นเพลงที่มีรูปแบบการผสมผสานแนวเพลงที่แตกต่างกันและมียอดการรับชม 1,000,000 ครั้งขึ้นไป จำนวน 45 เพลง

ผลการศึกษาพบว่า ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ภาพสะท้อนด้านประเพณี แบ่งเป็น ประเพณีในรอบชีวิต และประเพณีในรอบปี 2) ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิตและภูมิปัญญา แบ่งเป็น วิถีชีวิต และภูมิปัญญา 3) ภาพสะท้อนด้านภาษา แบ่งเป็น ภาษาถิ่น คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ และคำภาษาต่างประเทศ 4) ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ แบ่งเป็น ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องภพภูมิ และภพชาติ ความเชื่อเรื่องโชคชะตา ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องเนื้อคู่ และความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ 5) ภาพสะท้อนด้านคำสอน แบ่งเป็น คำสอนจากบุพการี และการเตือนตนเอง 6) ภาพสะท้อนด้านความรัก แบ่งเป็น การแสดงออกของความรัก ความผิดหวังในความรัก และการให้กำลังใจ

คำสำคัญ: ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรม, เพลงไทยแนวผสมผสาน, วรรณกรรม

Abstract

The purpose of this study was to study the social and cultural reflections in the mixed Thai music literature. This study is a qualitative research. For scope of this study, the data including songs from YouTube Website since 2018-2021 were investigated. The songs with a mix of different genres and viewed more than 1 million times were selected, totaling 45 songs.

¹⁻² นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 30000

Bachelor of Education Program in Thai, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000 Thailand

³ อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 30000

Professor Dr. Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000 Thailand Corresponding author, e-mail: 6180107103@nrru.ac.th

The social and cultural reflections in the mixed Thai music literature. It was found that there were 6 sides namely 1) Reflection on tradition, which are traditions in life and annual tradition. 2) Reflection on lifestyle and wisdom, which are lifestyle and wisdom. 3) Reflection on language, which are dialect foreign language transliteration and foreign language. 4) Reflection of faith, which are belief in the sacred, belief in the world, belief in the destiny, belief in the law of action, belief in soulmate and belief in the superstition. 5) Reflection of dogma, which are teachings from parents and self reminder. 6) Reflection of love, which are expression of love, disappointment in love and encouragement.

Keywords: The social and cultural reflections, The mixed Thai music literature.

บทนำ

วรรณกรรมเพลงหรือคีตวรรณกรรมนับเป็นคติชนวิทยาประเภทหนึ่ง เป็นงานศิลปะที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ที่สร้างขึ้นมา ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตมนุษย์ในฐานะที่เป็นสื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความคิด ความงดงามของสรรพสิ่งนั้น โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือผ่านการขับร้องด้วยน้ำเสียงอันไพเราะ ประกอบกับเสียงดนตรี สามารถปลุกเร้าอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟัง ก่อให้เกิดสุนทรียะทางจิตใจ และเข้าใจ เจตนาของผู้ประพันธ์เพลงซึ่งเป็นผู้มีศิลปะทางด้านการประพันธ์ สามารถเลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม ภาษา สละสลวยและมีความหมายลึกซึ้งทั้งในด้านไวยากรณ์และสุนทรียะ สะท้อนให้เห็นว่าทุกคนมีความผูกพัน กับวรรณกรรมเพลงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จนเปรียบได้ว่าวรรณกรรมเพลงเป็นหนึ่งในมรดกทางสังคม เป็นกระจกที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม วรรณกรรมเพลงเป็นวรรณกรรมที่มี สาระประเภทหนึ่งของวรรณกรรมไทย เพราะเพลงเข้าถึงประชาชนได้ดีกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น โดยไม่ต้องอ่านเพียงฟังก็ให้ความสะเทือนอารมณ์ได้นับวันวรรณกรรมเพลงก็ยิ่งมีบทบาทมากขึ้น (บุญยงค์ เกศ เทศ. 2525, น. 47) ทั้งนี้เพราะผู้แต่งพยายามหยิบยกปัญหาความเป็นอยู่ของคนทุกระดับ ทั้งที่เป็นเรื่อง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การประกอบอาชีพ ออกมาตีแผ่อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ฟังจดจำได้ง่าย อาจเป็น เพราะเสียงดนตรีประกอบให้เกิดความสนุกสนาน ไม่เคร่งเครียดกับชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน กล่าวได้ว่า วรรณกรรมเพลง ทั้งเพลงลูกทุ่ง ไทยสากล ไทยเดิม ไทยท้องถิ่น กำลังได้รับความนิยมและมีบทบาทมากขึ้น ตามลำดับ

ในราวปี พ.ศ. 2474 เพลงไทยสากลที่ถือกำเนิดขึ้นมาใหม่ในสังคมไทยนั้น ยังไม่มีการแบ่งแยก ประเภทกันชัดเจนว่าเป็นเพลงลูกทุ่งหรือลูกกรุงแต่อย่างใด การร้องเพลงได้มีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น แต่นักร้องบางคนที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้นมักจะนิยมร้องเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตชาวบ้าน คนหนุ่มคนสาว ตามท้องไร่ท้องนา และศิลปินบางคนก็เน้นลักษณะของการร้องแบบไพเราะอ่อนหวาน บ้างก็นิยมร้องแบบ แนวคันทรี่ตะวันตก ทั้งหมดนี้ล้วนแต่ทำให้เกิดความหลากหลายของแนวเพลงมากขึ้น (Dumronglred, J. 1990) ช่วงหลังปี พ.ศ. 2475 มีการพัฒนารูปแบบต่าง ๆ จากรูปแบบดนตรีราชสำนัก พื้นบ้าน ลูกกรุง ลูกทุ่ง ไปสู่ความเป็นดนตรีไทยร่วมสมัยที่มีกลิ่นอายของดนตรีตะวันตกทั้ง ป๊อป ร็อก แจ๊ส และอื่น ๆ สิ่งที่สำคัญคือเราเห็นการเปลี่ยนแปลงของดนตรีที่ไม่เคยอยู่นิ่งมีการปรับเปลี่ยนตามโครงสร้างของเวลาและ

สังคมไทย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามปัจจัยต่าง ๆ เช่น การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และความนิยมของคนไทยในแต่ละยุคสมัย ความเปลี่ยนแปลงของแนวเพลงนี้เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของคติชนวิทยา (Functionalism) ของ William R. Bascom (1965) ที่ได้อธิบายว่า คติชนวิทยามีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมอยู่ 4 ประการ คือ 1) หน้าที่ในการอธิบายความคับข้องใจของมนุษย์จากกฎข้อบังคับของแต่ละสังคมในระดับที่แตกต่างกัน 2) หน้าที่ให้แก่มนุษย์ 3) หน้าที่ให้การศึกษาอบรมคนในสังคม และ 4) หน้าที่ในการสร้างระเบียบบรรทัดฐานและแบบแผนพฤติกรรมแก่คนในสังคม

นับตั้งแต่ช่วงปีพ.ศ. 2557 เป็นต้นมา จะพบว่าในวงการเพลงได้มีการสร้างสรรค์แนวเพลงใหม่เพื่อหลีกเลี่ยงความจำเจตามแนวคิดทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของคติชนวิทยา โดยปรากฏในรูปแบบเพลงไทยแนวผสมผสาน มีการนำแนวเพลงตั้งแต่สองแนวขึ้นไปมารวมกันอยู่ในเพลงเดียว เช่น ร็อกกับหมอลำ ร็อกกับลูกทุ่ง แร็ปกับลูกทุ่ง เป็นต้น ผู้ขับร้องอาจเป็นนักร้องตั้งแต่สองคนขึ้นไปขับร้องเพลงเดียวกัน หรือนักร้องเพียงคนเดียวแต่ขับร้องสองแนวในเพลงเดียวกันก็ได้ เพลงไทยแนวผสมผสานที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เช่น เพลง คิดถึง ของบอดี้สแลมกับศิริพร อำไพพงษ์ เพลงมานอนนาเต๋อของเด็กเลี้ยงควายกับมนต์แคน แก่นคูน หรือเพลงสารูของ Boom Boom Cash กับลำไย ไหทองคำ เป็นต้น กระแสความนิยมเพลงไทยแนวผสมผสานในปัจจุบันได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของสังคม เห็นภาพสะท้อนในด้านต่าง ที่มีเนื้อเพลงเป็นสื่อแสดงอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของคนในสังคม การผสมผสานวัฒนธรรมของสังคมในเวลาใดเวลาหนึ่งออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาค้นคว้าเพื่อทราบถึงแนวคิดของของรุ่นใหม่ที่มีต่อสังคมสมัยปัจจุบัน ซึ่งบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของคนสมัยใหม่ผ่านวรรณกรรมเพลงแนวผสมผสาน และนำไปเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์วรรณกรรมเพลง เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ สามารถนำความรู้ไปต่อยอดธุรกิจเกี่ยวกับเพลงได้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลเพลงจาก เว็บไซต์ยูทูบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561-2564 จำนวน 45 เพลง ซึ่งเป็นเพลงที่มีการผสมผสานแนวเพลงที่แตกต่างกัน และมียอดการรับชม 1,000,000 ครั้งขึ้นไป

วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาวิเคราะห์เรื่องภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นหัวข้อวิจัยและค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรมแนวเพลงผสมผสาน จากนั้นจึงวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยแล้วเรียบเรียงข้อมูลจากการวิเคราะห์ เพื่อนำเสนอข้อมูลโดยวิธีการเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน ผู้วิจัยได้เลือกวรรณกรรมเพลงแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากเว็บไซต์ยูทูบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561-2564 โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นแนวเพลงผสมผสานที่แตกต่างกันตั้งแต่ 2 แนวเพลงขึ้นไป และมียอดการรับชม 1,000,000 ครั้งขึ้นไป จำนวนทั้งหมด 45 เพลง จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสานตามหัวข้อที่ผู้วิจัยได้กำหนดดังนี้

1. ภาพสะท้อนด้านประเพณี
2. ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิตและภูมิปัญญา
3. ภาพสะท้อนด้านภาษา
4. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ
5. ภาพสะท้อนด้านคำสอน
6. ภาพสะท้อนด้านความรัก

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างของวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน
2. เกิดความเข้าใจทางวัฒนธรรมในเพลงไทยแนวผสมผสาน และสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์วรรณกรรมเพลง เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ และสามารถสร้างธุรกิจเกี่ยวกับเพลงได้

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมในเพลงไทยแนวผสมผสาน โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อเพลงพบว่าการสะท้อนภาพทางสังคมและวัฒนธรรม 6 ด้าน และมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ภาพสะท้อนด้านประเพณี ในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน ปรากฏประเพณีที่สำคัญได้แก่

1.1 ประเพณีในรอบชีวิต เป็นประเพณีที่มีการปฏิบัติในรอบชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย ยกตัวอย่างเช่น

“ทะเบียนสมรสกับนายอำเภอก็รอเธอจดแล้ว

แหวนเพชร สินสอด รอให้เธอออก รวมถึงเงินสดแล้ว

Gucci Belt งามันเลื้อยรอเธอหลายชุดแล้ว

ตามกฎแล้ว ว่าทำนองคลองธรรม

จำเลยรักจะอยู่เรือนหอแทนการอยู่เรือนจำ”

(จำเลยรัก - F.HERO, Txrbo)

เนื้อเพลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงประเพณีในรอบชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการเข้าเรือนหอ หรือการแต่งงานที่ต้องทำตามทำนองคลองธรรม ซึ่งหมายถึงความถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี จะเห็นได้ว่าการจดทะเบียนสมรสนั้น ต้องกระทำหลังจากการแต่งงานของคู่สามีภรรยา และยังได้กล่าวถึง ค่าสินสอด ทองหมั้น ที่มีพร้อมจะมาสู่ขอหญิงสาว เพื่อให้เป็นไปตามทำนองคลองธรรม ที่ปฏิบัติกันมาอย่างช้านาน

1.2 ประเพณีรอบปี เป็นประเพณีที่มีการปฏิบัติกันในรอบปีหนึ่ง ซึ่งในสังคมไทยจะเริ่มนับตั้งแต่เดือนอ้ายตามจันทรคติไปถึงเดือนสิบสอง ในแต่ละเดือนจะมีประเพณีแตกต่างกันไป ยกตัวอย่างเช่น

“มักเจ้าหลายแต่บ่มีปัญญาสทำลายกำแพงแห่งภาษา
ฮู้โตแค่เพียงว่า บัทไลท่นาว ไอแซฟเลิฟอินพัทยา
โอมิสยูอินเอฟเวรีทามยูคืองามแท้น้องเอ๋ย
ยูว่อนโกไปเกี่ยวกับไอไปเบิ่งบั๊งไฟพญานาคบ่
ตะลิโตนอ้ายแหนท้อ อ้ายเว่ออังกฤษได้ซำนี้”

(Pattaya Lover - Taitosmith)

เนื้อเพลงนี้ได้มีการกล่าวถึงบั๊งไฟพญานาค จะเห็นว่าผู้ชายเป็นฝ่ายชวนสาวต่างชาติไปดูบั๊งไฟพญานาค ซึ่งสามารถเห็นได้ที่แม่น้ำโขง จะเกิดในช่วงวันออกพรรษาของทุกปี คนไทยนำดอกไม้ธูปเทียนไปกราบไหว้บูชา จนกลายเป็นประเพณีจนถึงทุกวันนี้

2. ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิตและภูมิปัญญา ในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน ปรากฏวิถีชีวิตและภูมิปัญญาที่สำคัญ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ด้านวิถีชีวิต ได้แก่

2.1.1 การประกอบอาชีพ เป็นลักษณะของการทำกิจกรรมหนึ่งที่สามารถบ่งบอกถึงอาชีพ วิถีความเป็นอยู่ของสมาชิกในสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บางคนก็บอกว่าอาชีพใช้ไปพัฒนา
หรือช่วยให้นักการเมืองไว้ติกระหรีที่รัชดา”

(หลงทาง – CHITSWIFT, ลุงเจต)

เนื้อเพลงนี้แสดงให้เห็นถึงอาชีพนักการเมืองซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารเรื่องสำคัญของประเทศและเป็นผู้เสียสละเพื่อประชาชน แต่ในปัจจุบันนักการเมืองที่ประชาชนเคยรู้จักได้กลายเป็นผู้ที่ผูกพันกับการแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นผู้ปกป้องให้นายทุนเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ

2.1.2 ปัญหาการดำเนินชีวิตในแต่ละช่วงวัย ยกตัวอย่างเช่น

1) วัยเด็ก

“แต่เพราะว่าคนที่บ้านสำคัญในทุก ๆ ก้าวเดิน
คือคนที่คอยบ่นคอยว่าทุกวี่ทุกวัน
แต่จะยื่นมือเข้ามาช่วยในวันที่เราติดหนึ่พันัน
คนที่คอยมาประกันเอาข้าวของไปจำนำ
คือคนที่เราอยากเจอเป็นคนสุดท้ายอยู่เป็นประจำ
แต่วันที่เราหายพวกเขาจะพากันจนตาแตก
โดนจับยาพวกเขาจะพากันน้ำตาแตก
คือคนที่จ้ะร้องให้ฟูมฟายแล้ววางดอกไม้จันทน์
ตอนใส่ชุดนักเรียนไปตีกันแล้วโดนยิงเข้าที่กลางแสง”

(รักนั้นอยู่ไม่ไกล - Rapper Tery, F.HERO)

เนื้อเพลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในวัยเด็กซึ่งมีลักษณะนิสัยเกรง สร้างความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัวและสังคม เช่น การเป็นนักเลงอันธพาล ดิตยาเสพติด ดิดหนึ่นั่น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัญหาปกติของสังคมที่ไม่สามารถแก้ไขได้จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องด้วยปัจจัยในหลายด้านที่มีอิทธิพลต่อการเกิดปัญหานี้ เช่น การอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางครอบครัว การคบเพื่อนในสังคมรวมถึงนิสัยของตนเอง เป็นต้น

2) วัยรุ่น

“ทำไมต้องอึดอัดอยู่ในที่ที่คับใจ เข้ามารับตอกบัตร
พร้อมเอาเสื้อทับใน ไม่คุ้มค่าแรงที่เคยได้รับไป
ไม่ค่อยเข้าใจเป้าหมายชีวิตเหมือนหนังอังกฤษไร้ซับ
ไทย เลยได้แต่ปลอบใจในทุกครั้งทีพลาดท่า ทำอะไร
ก็ผิดพลาดหรือว่าต้องรอชาติหน้า ใจมันหงุดหงิด
เหมือนคนที่ติดพิษบ้า บางครั้งบางคราวที่ปวดจิต
ชีวิตยังเคยคิดฆ่า ยังไม่รู้จะเดินไปในทิศทางใด”

(หลงทาง – CHITSWIFT, ลุงเจต)

เนื้อเพลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงวัยรุ่นที่กำลังประสบปัญหาในการเลือกทางเดินผิด จึงต้องทำงานอยู่ในที่คับข้องใจ ซึ่งการเป็นพนักงานชั้นผู้น้อยก็ต้องโดนนายจ้างเอารัดเอาเปรียบ ปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นในสังคมที่ประกอบอาชีพพนักงานส่วนมากก็ต้องประสบปัญหาเช่นนี้เป็นประจำ

3) วัยผู้ใหญ่

“เหนื่อยไหม ไอ้ที่รักเก็บไอทีเสียจนไม่ได้พัก
เพื่อนร่วมงานมันก็ไม่ค่อยน่ารัก โคตรเซ็ง
ไอ้เงินทองก็หายากเย็นนัก
จนค่ายันเข้าฉันทันทีได้แต่ค่าแก๊ส
แล้วจะอีกนานไหมถึงจะคุ้มค่าแรงสักที
อยู่ในเมืองที่วุ่นวายมันแข่งมันชันจนตาลาย
มันเจ็บมันช้ำก็ทนไว้ ทนจนคนเรียกควาย”

(มานอนนาเด้อ – เด็กเลี้ยงควาย, มนต์แคน แก่นคูน)

เนื้อเพลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสังคมของวัยผู้ใหญ่ ที่ทำงานในสังคมต่างคนต่างเอารัดเอาเปรียบและมีการแข่งขันกันสูง ต้องทำงานล่วงเวลาและเสียร่างกายไม่คุ้มกับค่าแรงที่ได้มา จนบางที่ทำให้ตนเองรู้สึกเหนื่อยและท้อแท้ใจ

2.1.3 การศึกษา นับว่าเป็นส่วนสำคัญของชีวิต ผู้มีการศึกษาจะได้รับการยอมรับจากสังคม เพราะถือว่าเป็นผู้มีความเจริญงอกงาม ทั้งทางปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาก็จะไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ยกตัวอย่างเช่น

“คงไม่เป็นไร ไม่มีใบปริญญา
คนเราเกิดมาไม่เหมือนกัน
ลูกจงตั้งใจทำไปให้ถึงฝัน
แม่อีกไม่รู้จะอยู่ได้อีกกี่วัน
ร่างกายแม่นั้นก็แก่ชราได้อ
แต่ก่อนตาย แม่อีกอยากเห็นในวันที่ลูกทำสำเร็จ”

(ทุกครั้งที่ได้ถาม - JACK WC, แม่ทองแปน พันบุปผา)

เนื้อเพลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงการศึกษาของสังคมไทย ซึ่งมีความจำเป็นต้องลาออกจากโรงเรียนเพื่อมาดูแลบุพการี หาเงินเลี้ยงดูครอบครัว ทำให้ขาดโอกาสในการเรียนและไม่มีใบปริญญาเหมือนบุคคลอื่น ปัจจุบันคนในสังคมยังไม่ยอมรับในเรื่องนี้และยังให้ความสำคัญแก่ผู้ที่มีการศึกษา

2.1.4 เศรษฐกิจ เศรษฐกิจของสังคมไทยสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพ สถานะความเป็นอยู่ของคนในสังคม ที่มีความหลากหลายทางด้านอาชีพ ชนชั้น ฐานะครอบครัว ยกตัวอย่างเช่น

“เตกกันอยู่บนเครื่องบินที่ไม่ได้เพี้ยนแค่ด้อยา
พากินที่ภัตตาคารมีทั้งอาหารที่หรูหรา”

(เกี้ยวพาราสี - P-HOT, SPRITE)

“การมีเพื่อนแท้ชีวิตคือกำไร
เจอกันโต๊ะเดิมร้านน้องลำไย
มาเต๋ออายุน้องอาสาดูแลนั่งข้าง ๆ เป็นเพื่อนยาวไป
ตำบักหุ้ง ลาบเป็ด ลาบไก่ ก้อยขม ๆ กับแก้มอย่างดี”

(คนบ้านเดียวกัน - ไข่ พงศธร, ลำไย ไททองคำ, TaitosmithH, F.HERO)

เนื้อเพลงข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการทำธุรกิจด้านการบริการ เช่น การท่องเที่ยว ร้านอาหาร ซึ่งเป็นการบริการอีกรูปแบบหนึ่งที่คนในสังคมนิยม และแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของชนชั้นทางสังคม “เกี้ยวพาราสี” สะท้อนให้เห็นถึงการใช้จ่ายของคนรวยที่สามารถใช้เงินเพื่อแลกกับความสุขได้อย่างฟุ่มเฟือย และ “คนบ้านเดียวกัน” แสดงให้เห็นถึงความสุขของคนที่มีพอกิน เพียงแค่นั่งเจอกันในร้านอาหารเล็ก ๆ ที่มีอาหารราคาถูกก็สามารถมีความสุขได้เช่นกัน

2.2 ด้านภูมิปัญญา ได้แก่

2.2.1 ภูมิปัญญาด้านอาหาร อาหารไทยเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง มีความเป็นเอกลักษณ์ ด้วยกรรมวิธี รสชาติ วัตถุดิบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยที่ได้รับอิทธิพลจากชาติอื่น หรือการผสมผสานทางวัฒนธรรมจนทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ยกตัวอย่างเช่น

“ไอซียูหย่างมาซื้อตำบักหุ้งข้าวเหนียวอินเสเตอร์เตอร์เดีย”

(Pattaya Lover - TaitosmithH)

“แม่บอกถ้าลูกเจ้าได้กินไส้จั่วจิ้นหมู
ได้กินพริกแดงพริกหนุ่ม กินตำบะหนุนกินอ่องปู้

(ใหญ่แล้วอดเอา - F.HERO, สุนทรี เวชานนท์, MILD-VOCALIST, ปู่จ่าน ลอง

ไมค์)

เนื้อเพลงข้างต้นได้มีการกล่าวถึงเมนูอาหารท้องถิ่น ตำบลทุ่งข้าวเหนียว เป็นอาหารท้องถิ่นทางภาคอีสาน ใส่อั่วจิ้นหมู พริกแดง พริกหนุ่ม ตำบะหนุน และอ่องปู เป็นเมนูอาหารท้องถิ่นทางภาคเหนือ

2.2.2 ภูมิปัญญาด้านศิลปะและสิ่งปลูกสร้าง เป็นการนำองค์ความรู้มาใช้ในการสร้างที่อยู่อาศัยของไทยซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น ยกตัวอย่างเช่น

“เฮ้าฮานี้ เถียงนาน้อยยังคอยนางหม่องเก่า

เถียงนาน้อยยังคอยนางหม่องเก่า”

(มานอนนาเต้อ - เด็กเลี้ยงควาย, มนต์แคน แก่นคูน)

เนื้อเพลงนี้ได้มีการกล่าวถึง “เถียงนาน้อย” หรือ เถียงนา หมายถึง สิ่งที่ปลูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่พักพิงในลักษณะชั่วคราว สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของคนอีสานที่มีความคิดในการสร้างเถียงนาขึ้นมานับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เพราะเมื่อกล่าวถึง เถียงนา คนในสังคมก็จะนึกถึงชาวอีสาน

2.2.3 ภูมิปัญญาด้านเครื่องมือเครื่องใช้ หรือด้านศิลปหัตถกรรม คุณลักษณะพิเศษคือการทำจากมือของชาวบ้าน สามารถสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นได้ง่ายด้วยการลงมือปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่น

“นอนสลั้ววันใด จะไปลั้มสาต ลั้มแคร่

ได้นั่งเสลี่ยงชักวันกลัง เพราะชีวิตคนนั้นมันบ่แน่”

(บนพระจันทร์ - F.HERO, อ.ไข่ มาลีฮวนน่า)

เนื้อเพลงมีการกล่าวถึง “สาต” และ “แคร่” ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกิดจากฝีมือของชาวบ้าน

3. ภาพสะท้อนด้านภาษา ปรากฏภาษาที่สำคัญดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การใช้คำภาษาถิ่น เป็นภาษาที่ใช้สื่อความหมายตามท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งจะแตกต่างกันในถ้อยคำ สำเนียง การใช้คำภาษาถิ่นในวรรณกรรมเพลง ปรากฏคำภาษาถิ่นอยู่ 3 ประเภท ได้แก่

3.1.1 ภาษาถิ่นเหนือ หรือภาษาถิ่นพายัพ (คำเมือง) เช่น ตางปาย หมายถึง ตรงปลาย, ลูกจาย หมายถึง ลูกชาย เป็นต้น

3.1.2 ภาษาถิ่นอีสาน คือ ภาษาที่ใช้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย มีลักษณะใกล้เคียงกับภาษาพูดที่ใช้กันในประเทศลาว เช่น แอ้แล หมายถึง อ่อนแรง, ซ้ำได้ หมายถึง แคไหน, หม่องเก่า หมายถึง ที่เดิม, ข้าวแลง หมายถึง อาหารมือเย็น เป็นต้น

3.1.3 ภาษาถิ่นใต้ คือ ภาษาถิ่นที่ใช้ในภาคใต้ของไทยและบางรัฐในมาเลเซีย เช่น น่องบ่าว หมายถึง น้องชาย, หรอย หมายถึง อร่อย, ไสถึงทำพันนี้ หมายถึง ทำไม่ถึงทำแบบนี้ เป็นต้น

3.2 การใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ คือ การนำคำภาษาต่างประเทศมาใช้โดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงคำ เพียงนำมาเขียนเป็นภาษาไทย เช่น คอนเสิร์ต ไมล์ สตอรี่ โปรไฟล์ เดท ซูเปอร์คาร์ แคสท์ กีตาร์ เป็นต้น

3.3 การใช้คำภาษาต่างประเทศ คือ การนำคำศัพท์หรือประโยคของภาษาต่างประเทศ มาใช้ในการประพันธ์บทเพลงโดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงใด ๆ เช่น Money Shop Worry I want to tell someone that I lost. I wanna fly to the sky. เป็นต้น

4. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ ปราภฏตั้งรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ยกตัวอย่างเช่น

“มีคนรักย่อมมีคนชังย่อมมีคนปะปนไป
มีความสุขวันหนึ่งหัวใจต้องมีความกระวนวาย
และมีแต่เธอต้องยืนข้างเธอไม่ใช่เทวดาคนใด
วนไป หมุนคล้าย ๆ กันกับล้อ”

(กลั่นใจ - WONDERFRAME, F.HERO)

เนื้อเพลงนี้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เทวดา ซึ่งเป็นความเชื่อมาตั้งแต่สมัยโบราณว่า
เทวดาประจำตัวจะคอยปกป้องรักษาไม่ให้เกิดอันตรายใด ๆ

4.2 ความเชื่อเรื่องภพภูมิและภพชาติ ยกตัวอย่างเช่น

“เวลาลูกถามว่าตอนนี้คุณปู่ที่ไหน
ฉันตอบว่าปู่ของหนูตอนนี้อยู่บนพระจันทร์
เพราะมีบางคราวที่ฉันมองจันทร์แล้วเผลอเผลอ
นั่งคิดถึงตอนวัยเด็กที่ฉันกับพ่อเคยเล่นด้วยกัน”

(บนพระจันทร์ - F.HERO, อ.ไข่มุก มาลีฮวนน่า)

เนื้อเพลงนี้ได้กล่าวถึงเรื่องภพภูมิ ที่เชื่อว่าหากทำกรรมดีเมื่อตายไปดวงวิญญาณจะไปสู่สวรรค์
คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าสวรรค์อยู่บนฟ้า ในที่นี้ได้กล่าวถึงดวงจันทร์ที่อยู่บนฟ้าเช่นเดียวกับสวรรค์
เพื่อให้ระลึกถึงว่าแม้ตายไปแล้วก็ยังไม่ได้ไปไหน ยังคงเฝ้ามองคนที่รักอยู่เสมอ

4.3 ความเชื่อเรื่องโชคชะตา ยกตัวอย่างเช่น

“ไม่มีอะไรต้องกลัว ชีวิตมันไม่ได้ง่ายตาย
ตรากตรำต้องทำให้ได้มา ไม่มัวโทษบุญโทษวาสนา ชะตาไม่ใช่ผู้ชี้หน้า”

(ยาว (สู้ติละ) - F.HERO, VKL, JJAZZSPER)

เนื้อเพลงนี้มีการกล่าวถึงโชคชะตาเกี่ยวกับการใช้ชีวิต แสดงให้เห็นว่า โชคชะตาไม่ใช่ผู้กำหนดชีวิต
ของเราเสมอไป ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับกระทำของตนเองด้วย

4.4 ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ยกตัวอย่างเช่น

“มันเป็นเวรกรรมอะไรไม่รู้ ความรักไม่เคยจะดีตลอด
ไม่มีคนเคียงข้างกาย มีแต่ความเหงาและเศร้าใจเจ็บให้ผมท้ออย่างไร”

(วันนั้นของพี่ วันนี้ของน้อง - CLASH, พงษ์สิทธิ์

คัมภีร์)

เนื้อเพลงนี้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องเวรกรรม ที่เชื่อว่าทำอะไรไว้อย่างไรจะได้รับผลกรรมนั้น “วันนั้นของพี่
วันนี้ของน้อง” แสดงให้เห็นว่าการที่ไม่เคยเจอรักที่ดีนั้น อาจจะเกิดจากเวรกรรมที่ตนเคยทำไว้

4.5 ความเชื่อเรื่องเนื้อคู่ ยกตัวอย่างเช่น

“เพราะเชื่อว่าเขามีจริงแต่ก็ฉันไม่รู้เขาอยู่ไหน
ไม่รู้ว่ใกล้หรือไกลมองหาทุกวัน
คนที่ไม่มีใครคนที่เหงาเหมือนกับฉัน
ถึงยังไม่ได้พบกันแต่ในทุกวันนี้รู้สึกได้ว่า

เขาอาจจะมาที่นี่ แค่อายุตรงนี้คนละเวลา
เขาอาจจะเดินเข้ามาหลังจากที่ฉันหันหลังเดินออกไป”

(ให้นานกว่าที่เคย - KLEAR, ไข่ พงศธร)

เนื้อเพลงนี้ได้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องเนื้อคู่ แสดงให้เห็นถึงการที่คนสองคนจะได้พบรักกันและครองคู่กันนั้นเป็นเรื่องของเนื้อคู่ ซึ่งถูกกำหนดไว้แล้ว เนื้อคู่คือคนที่มาเติมเต็มชีวิต และทำให้ชีวิตมีความสมบูรณ์แบบ

4.6 ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ยกตัวอย่างเช่น

“สาธุหมั ให้เล็กกันแน่นหมั
ให้เขาตัวแน่นหมั ให้เขาบ่จริงใจแน่นหมั
สาธุหมั ให้เขาถึมแน่นหมั
อย่าได้พ้อฮักแท้ ให้เจ็บคือเฮาแน่นหมั สาธุ”

(สาธุ - Boom Boom Cash, ลำไย ไททองคำ)

เนื้อเพลงนี้ กล่าวถึงเรื่องการสาปแช่ง เป็นการกล่าวมั่งร้ายให้ผู้อื่นเป็นอันตราย ซึ่งเป็นความเชื่อว่าการให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ลงโทษหรือทำอันตรายต่อผู้ที่เป่าหมายของการสาปแช่ง คนสมัยก่อนเชื่อว่าการสาปแช่งเป็นถ้อยคำที่เต็มไปด้วยพลังอำนาจของสิ่งศักดิ์ทางศาสนา สามารถเป็นอันตรายต่อผู้ที่ถูกสาปแช่งได้

5. ภาพสะท้อนด้านคำสอน ในวรรณกรรมเพลงไทยแนวสมผสาน ปรากฏคำสอนที่สำคัญ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ลูกเจ้ากินผักตางปาย ลูกขวยจะได้กินผักตางเก้า
กำตี่แม่บอกแม่สอนเจ้า อดเอาใหญ่แล้วเนื้อลูกจาย
ดำน้าหื้อมันหันทราย นอนหงายหื้อมันหันฟ้า
วันเดือนเคลื่อนไปไผบ่ท่า ลูกหล้าใหญ่แล้วหื้ออดเอา”

(ใหญ่แล้วอดเอา - F.HERO, สุนทรี เวชานนท์, MILD-VOCALIST, ปูจ่าน ลอง

ไมค์)

เนื้อเพลงนี้แสดงให้เห็นถึงคำสอนของแม่ในเรื่องการใช้ชีวิตซึ่งเปรียบเทียบกับข้อความ “ลูกเจ้ากินผักตางปาย ลูกขวยจะได้กินผักตางเก้า” ซึ่งหมายความว่าถ้าลูกตื่นเช้าจะได้กินยอดผัก แต่ถ้าลูกตื่นสายจะได้กินก้านผัก และจากข้อความ “ดำน้าหื้อมันหันทราย นอนหงายหื้อมันหันฟ้า วันเดือนเคลื่อนไปไผบ่ท่า ลูกหล้าใหญ่แล้วหื้ออดเอา” หมายความว่า จะทำอะไรก็ต้องทำให้ถึงที่สุดเพราะเวลาไม่เคยคอยใคร โตแล้วต้องมีความอดทน

6. ภาพสะท้อนด้านความรัก คือ อารมณ์การดึงดูด และความผูกพัน (Attachment) ส่วนบุคคลอย่างแรงกล้าในบริบททางปรัชญา ความรักเป็นคุณธรรม แสดงออกซึ่งความเมตตา ความเห็นอกเห็นใจ และเสนอทั้งหมดยกของมนุษย์ และยังสามารถอธิบายได้ว่า ความรักเป็นพฤติกรรมทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ปรากฏความรักที่สำคัญ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 การแสดงออกของความรัก ยกตัวอย่างเช่น

“ท่ามกลางเวหาหมู่ดาวร้อยพัน
จะไปให้ถึงเธอ ต้องไปให้ถึงเธอ ในสักวัน
เปรียบประดุจเธอไม่ต่างจากจันทร์อันแสงไกล
ที่มีกระต่ายเฝ้าหมายจันทร์และหมายปองอีกแสนตัว
มีดาวอีกแสนดวง เรือนวลส่องกว่าดาวแสงใด”

(Michael Collins - F.HERO, Boy Lomsonic)

เนื้อเพลงนี้กล่าวถึงการแสดงความรักโดยการพูดอย่างตรงไปตรงมา จากข้อความ “จะไปให้ถึงเธอ ต้องไปให้ถึงเธอ ในสักวัน” แสดงให้เห็นถึงความพยายามของฝ่ายชายที่มีให้ต่อฝ่ายหญิง ถึงแม้จะมีอุปสรรค แต่ก็พยายามฝ่าฟันมันไปให้ได้

6.2 การผิดหวังในความรัก ยกตัวอย่างเช่น

“ก็คอมันแห้ง (***)เอาอีกละ)
ที่คอมันแห้งเพราะเอาแต่นอนร้องไห้
ร้องมันทุกวันตั้งแต่โดนเขาทิ้งไปเสียใจ
ได้แต่กลืนน้ำตาแต่มันไม่ดับกระหาย
คอมันเลยแห้ง (***)เอาอีกละ)
อยากดื่มสักแก้วให้ลืมว่าเคยเศร้าใจ
ขออีกสักแก้วเสร็จแล้วจะเริ่มต้นใหม่”

(คอแห้ง - F.HERO, จ๊ะ นงผณี)

เนื้อเพลงนี้กล่าวถึงความโศกเศร้าเสียใจจากความผิดหวังในความรัก จากข้อความ “ร้องมันทุกวัน ตั้งแต่โดนเขาทิ้งไปเสียใจ” แสดงให้เห็นถึงความโศกเศร้าของฝ่ายหญิงที่ถูกฝ่ายชายทอดทิ้ง จนต้องหันมาพึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

6.3 การให้กำลังใจ ยกตัวอย่างเช่น

“ชีวิตลิขิตเองไม่หวนสิ่งใดมาอุดจม
ลุกขึ้นมาเถิดเพื่อนพ้องแม้อุปสรรคมาผูกปม
ลุยไปไม่มียังตราบลมหายใจยังสุดคม
เพราะหนทางพิสูจน์ม้าและกาลเวลาพิสูจน์คน
ไม่มีน้ำมรดจากพระอาจารย์องค์ใด
จะสู้น้ำอดน้ำทนของคนไม่จ้านใจ”

(ยาว (สู้ติละ) - F.HERO, VKL, JJAZZSPER)

เนื้อเพลงนี้กล่าวถึงการปลุกเร้าอารมณ์ให้มีกำลังใจลุกขึ้นมาสู้ และไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค และแสดงให้เห็นถึงการสู้ชีวิตตอนที่ยังมีโอกาส และไม่มีอะไรที่จะสามารถช่วยเราได้ นอกจากความอดทนและความไม่ยอมแพ้ของตัวเอง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในเนื้อเพลง พบว่ามี 6 ด้าน คือ ด้านประเพณี ด้านวิถีชีวิตและภูมิปัญญา ด้านภาษา ด้านความเชื่อ ด้านคำสอน และด้านความรัก

จากการศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน จำนวน 45 เพลง สรุปได้ว่า ภาพสะท้อนด้านความรักพบมากที่สุด มีเพลงที่นำเสนอจำนวน 36 เพลง เป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์การดึงดูดและความผูกพันที่มีต่อตนเองและผู้อื่น รองลงมาได้แก่ ภาพสะท้อนด้านภาษา พบ 28 เพลง แสดงให้เห็นถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับสื่อสารกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน อันดับที่สามคือ ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิตและภูมิปัญญา พบ 18 เพลง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่มนุษย์ปฏิบัติกันส่วนใหญ่ในแต่ละวัน และภูมิปัญญาที่มีความใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของมนุษย์อันเกิดจากความคิด อันดับที่สุดคือ ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ พบ 15 เพลง เป็นกลไกภายในจิตใจของมนุษย์ที่มีความคิดหรือความรู้สึกที่คล้อยตาม เห็นดีเห็นงามด้วย นับว่าได้ปฏิบัติสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงรุ่นลูกหลาน อันดับสุดท้ายคือ ภาพสะท้อนด้านคำสอน พบ 12 เพลง นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งมีบทบาทช่วยเหลือหล่อหลอมและขัดเกลาจิตใจของมนุษย์ และอันดับสุดท้ายคือ ภาพสะท้อนด้านประเพณี พบ 5 เพลง ถือเป็นแบบแผนที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการศึกษาเรื่องภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1. ภาพสะท้อนด้านสังคม เนื่องจากฉากทัศน์ของสังคมไทยที่ศิลปินได้ถ่ายทอดออกมาผ่านบทเพลงแสดงให้เห็นถึงความเป็นสังคมสมัยใหม่ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลต่อความหลากหลายของสังคมไทย อีกทั้งยังเกิดจากปัจจัยในหลายด้าน เช่น การอบรมเลี้ยงดูจากผู้ปกครอง ระบบการศึกษา กระบวนการถ่ายทอดทางสังคม และการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของสังคมอันประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงในด้านการเติบโตของสังคมเมือง สภาพเศรษฐกิจ โครงสร้างของประชากร ค่านิยมทางสังคมที่แตกต่างกัน จึงทำให้คนในสังคมสามารถปรับตัวและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงภายใต้เงื่อนไขของกาลเวลา จะเห็นได้จากศิลปินในยุคปัจจุบันที่สามารถประพันธ์บทเพลงที่ผสมผสานความเป็นเอกลักษณ์ของคนสมัยใหม่และสมัยเก่าออกมาจนกลายเป็นกระแสนิยมในปัจจุบัน เพราะมีทั้งคนที่ยังชอบฟังเพลงแนวเก่าและในขณะเดียวกันก็ได้นิยมฟังเพลงสมัยใหม่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จึงทำให้คนในสังคมได้ตอบสนองความต้องการโดยการฟังเพลงที่หลากหลายแนวในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษฎี เลกะกุล (2561) ได้กล่าวว่าจากการที่สังคมไทยได้พัฒนาตามโลกสมัยใหม่จากการเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตกและชาติอื่น ๆ รวมถึงการพัฒนาของเทคโนโลยีดนตรีทำให้นักดนตรีไทยบางกลุ่มได้เรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับโลกปัจจุบัน นักดนตรีเหล่านี้พยายามต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยสมัยใหม่ พยายามคิดค้นปรับตัวเพื่อให้ดนตรีไทยสามารถเป็นที่ยอมรับเข้าถึงประชาชนมากขึ้นโดยมีการผสมผสานดนตรีไทยเข้ากับดนตรีตะวันตก และดนตรีชาติ

พันธุ์ต่าง ๆ รวมถึงการประพันธ์เพลงที่มีแนวคิดหลากหลายที่อธิบายสังคม ปรัชญาและความเป็นไปของสังคมสมัยใหม่

การที่ศิลปินได้พยายามถ่ายทอดบทเพลงออกมานอกจากจะได้รับความบันเทิง สนุกสนาน ผ่อนคลายอารมณ์แล้วยังแฝงไปด้วยข้อคิดสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างชนชั้นทางสังคมยังคงเกิดขึ้นมากในปัจจุบันจนทำให้กระทบไปถึงด้านอื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจ คุณภาพประชากร ในขณะที่เทคโนโลยีมีการพัฒนาไปไกลแต่เศรษฐกิจในสังคมไทยยังไม่พัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับสังคมปัจจุบันที่ยังคงเผชิญหน้ากับปัญหาค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสวนทางกับรายได้ที่เท่าเดิม

2. ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรมในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสานที่ปรากฏแสดงถึงการความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งบ่งบอกได้ว่าสังคมไทยมีการเปิดกว้างทางความคิด ทศนคติอย่างอิสระเสรี โดยไม่ได้ตีกรอบหรือให้ความสำคัญของวัฒนธรรมในด้านใดด้านหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากด้านความรักของคนในสังคมไทยที่แสดงออกอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา และยังสะท้อนให้เห็นถึงความรักใคร่ซึ่งกันและกัน ความผูกพันของคนในฐานะพ่อแม่ลูก เพื่อน พี่น้อง หรือแม้แต่คนในสังคมเดียวกันก็ยังให้กำลังใจเพื่อสู้ชีวิตต่อไป ส่วนในด้านประเพณีและความเชื่อแสดงให้เห็นว่าคนในยุคปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับประเพณีไทยบางประเพณีในระดับน้อยแต่ก็ยังมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของคนในอดีต และในด้านภาษา ศิลปินใช้เอกลักษณ์ของตนเองผ่านภาษาเพื่อบ่งบอกถึงความเป็นคนในท้องถิ่นนั้นและบ่งบอกถึงความเป็นสมัยใหม่โดยมีการใช้ทั้งภาษาถิ่นเหนือ ภาษาถิ่นอีสาน ภาษาถิ่นใต้ และภาษาต่างประเทศแสดงให้เห็นว่า ศิลปินมีความภาคภูมิใจที่จะสืบทอดวัฒนธรรมทางภาษาถิ่นผ่านบทเพลง และรับเอาวัฒนธรรมสมัยใหม่เข้ามาเกิดการผสมผสานภาษา แนวดนตรี จึงทำให้คนรุ่นใหม่มีความนิยมฟังเพลงแนวผสมผสานเป็นอย่างมากก่อให้เกิดการแพร่หลายทางวัฒนธรรม นับว่าเป็นการสร้างวรรณกรรมเพลงแนวใหม่ที่ถือเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พระมหามงคลกานต์ จิตธมโม, คงสฤษฎ์ แพงทรัพย์ และพูนศักดิ์ กมล (2562) ได้กล่าวว่าในปัจจุบันนี้มีการผสมผสานและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของแนวคิดของพหุวัฒนธรรมที่มีการพัฒนาเพื่อให้สังคมเกิดการเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายอันเรียกว่า “สังคมพหุวัฒนธรรม” ได้เกิดจากความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ความเชื่อทางศาสนา ภายใต้เงื่อนไขทางกฎหมาย พร้อมระเบียบแนวปฏิบัติใหม่จึงทำให้ประชากรมิได้ทอดทิ้งภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อและศาสนาเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน ที่มีขอบเขตระยะเวลามากกว่านี้ เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของเพลงไทยแนวผสมผสานจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ควรศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมในแง่มุมอื่น ๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงไทยแนวผสมผสาน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎี เลกะกุล. (2561). พัฒนาการดนตรีไทยหลัง พ.ศ. 2475. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2564, จาก http://www.culture.go.th/culture_th/mobile_detail.php?cid=11&nid=3092.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2525). วรรณกรรมวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ปริญทยา วงศ์กำแหงหาญ. (2557). การสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นวัยรุ่นในเนื้อเพลงไทยสากลค่าย กามิกาเซ่ (Kamikaze). (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ).
- พระมหามงคลกานต์ ฐิตธมโม และคณะ. (2562). การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย กรณีศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. มหาคุหาวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 6(2), น. 46-59.
- Dumronglerd, Jintana. (1990). Flok Music Literature. Bangkok: Thai Khadi Research Institute. Thammasat University.
- William R. Bascom. (1965). Four Function of Folklore. The Study of Folklore. Ed. Alan Dundes (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc., 1965), pp. 279 – 298.